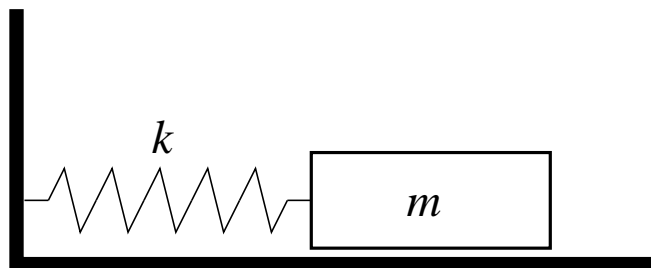

KMITY A VLNY

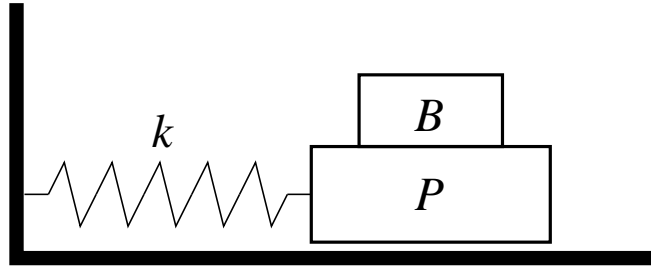
1. Amplitúda lineárneho harmonického oscilátora je $y_{\max} = 12$ cm a jeho frekvencia $f = 15$ Hz. Aká veľká je jeho výchylka v čase a) $t_1 = 0,01$ s, b) $t_2 = 0,02$ s, c) $t_3 = 0,03$ s, keď v čase $t = 0$ bola nulová.
[$y_1 = 9,7$ cm ; $y_2 = 11,41$ cm ; $y_3 = 3,7$ cm]
2. Aké frekvencie majú harmonické oscilátory s amplitúdou $y_0 = 10$ cm, pri ktorých sa za čas $t = 0,001$ s po prechode rovnovážnou polohou dosiahnu výchylky: a) $y_1 = 2$ cm, b) $y_2 = 5$ cm, c) $y_3 = 9$ cm.
[$f_1 = 32,04$ Hz ; $f_2 = 83,33$ Hz ; $f_3 = 178,22$ Hz]
3. Za aký veľký časový interval po prechode rovnovážnou polohou dosiahne harmonický oscilátor s amplitúdou $y_0 = 2$ cm a frekvenciou 50 Hz výchylky: a) $y_1 = 1$ mm, b) $y_2 = 5$ mm, c) $y_3 = 1,5$ cm.
[$t_1 = 159$ μ s ; $t_2 = 804,3$ μ s ; $t_3 = 2,7$ ms]
4. Výchylka harmonického oscilátora dosiahne za $1/20$ s (po prechode rovnovážnou polohou) $1/4$ maximálnej výchylky. Aká je frekvencia f a uhlová frekvencia ω ?
[$f = 0,8043$ Hz ; $\omega = 5,05$ s $^{-1}$]
5. Harmonicky kmitajúci bod je za $t_1 = 0,2$ s po prechode rovnovážnou polohou vzdialený $y_1 = 4,5$ cm od tejto polohy. Aká veľká je frekvencia f a doba kmitu T , keď amplitúda $y_0 = 6$ cm? Za aký časový interval Δt po prechode rovnovážnou polohou sa dosiahne výchylka hodnotu $y = 4,5$ cm po druhý raz?
[$f = 0,6749$ Hz ; $T = 1,482$ s ; $\Delta t = 0,541$ s]
6. Výchylka y_1 harmonického oscilátora s periódou $T = 15$ s a amplitúdou $y_0 = 10$ cm sa zdvojnásobila za $\Delta t = 1$ s. Aká veľká je táto výchylka?
[$y_1 = 3,506$ cm]
7. Koľko času uplynie kým výchylka harmonického oscilátora s frekvenciou $f = 54$ Hz a amplitúdou $y_0 = 8$ cm sa zväčší z $y_1 = 3$ cm na $y_2 = 7$ cm?
[$\Delta t = 2,007$ ms]
8. Výchylka harmonického oscilátora s amplitúdou $A = 6$ cm dosiahne v prvej polperióde v časovom rozpätí $\Delta t = 0,001$ s dva razy za sebou tú istú hodnotu $y = 3$ cm. Akú má oscilátor frekvenciu f ?
[$f = 333,33$ Hz]
9. Dva harmonické oscilátory s rovnakou amplitúdou A a s frekvenciou $f_1 = 50$ Hz a $f_2 = 60$ Hz začnú z rovnovážnej polohy kmitať súčasne. Za aký časový interval Δt budú výchylky po prvý raz rovnako veľké?
[$\Delta t = 1/220$ s]
10. Napíšte rovnicu pre výchylku harmonického oscilátora s amplitúdou $y_0 = 5$ cm ak počas časového intervalu $\Delta t = 1$ min sa uskutoční $N = 150$ kmitov a začiatočná fáza je $\phi = 45^\circ$.
[$y = 5 \sin(5\pi t + \pi/4)$ cm]
11. Silová konštanta pružiny je $k = 24,525$ N/m. Akú hmotnosť musí mať teleso zavesené na pružine, aby účinkom tiaže kmitalo s frekvenciou $f = 25$ kmitov za minútu?
[$m = 3,6$ kg]

12. Silová konštanta pružiny je $k = 29,43 \text{ N/m}$. Aká je hmotnosť zaveseného telesa, ktoré kmitá s amplitúdou $A = 5 \text{ cm}$ a cez rovnovážnu polohu prechádza rýchlosťou $v = 80 \text{ cm/s}$?
[$m = 0,115 \text{ kg}$]
13. Keď zväčšíme hmotnosť telesa visiaceho na pružine o hmotnosť $\Delta m = 60 \text{ g}$, doba kmitu sa zdvojnásobí. Aká bola pôvodná hmotnosť telesa m_0 ?
[$m_0 = 20 \text{ g}$]
14. Karoséria nákladného auta s hmotnosťou $m_0 = 800 \text{ kg}$ poklesne po naložení bremena o hmotnosti $m_1 = 1,8 \times 10^3 \text{ kg}$ o $s = 6 \text{ cm}$. a) Aká z toho vyplýva doba kmitu karosérie auta T ? b) Akú dobu kmitu T_0 má prázdna karoséria? c) Aké bremeno treba naložiť, aby sa doba kmitu voči prípadu b) zdvojnásobila?
[$T = 0,5906 \text{ s}$; $T_0 = 0,33 \text{ s}$; $m_2 = 2400 \text{ kg}$]
15. Celková energia telesa konajúceho harmonický pohyb je $E = 3 \times 10^{-5} \text{ J}$. Maximálna sila pôsobiaca na teleso $F_{\max} = 1,5 \times 10^{-3} \text{ N}$. Napíšte rovnicu pre výchylku x tohto telesa, ak perióda jeho kmitov je $T = 2 \text{ s}$ a začiatočná fáza $\phi = 60^\circ$.
[$x = 0,04 \sin \pi t + \pi/3 \text{ m}$]
16. Pri natiahnutí pružiny o $s = 8 \text{ cm}$ sa vykoná práca $W = 1,96 \times 10^{-3} \text{ J}$. Akú periódu T budú mať kmity, keď na pružinu zavesíme teleso o hmotnosti $m = 50 \text{ g}$?
[$T = 1,794 \text{ s}$]
17. Teleso o hmotnosti m zavesené na pružine koná za minútu $N = 42$ kmitov. Aké predĺženie pružiny Δl spôsobí toto teleso v rovnovážnej polohe?
[$\Delta l = 0,507 \text{ m}$]
18. Hmotný bod s hmotnosťou $m = 10 \text{ g}$ koná harmonický pohyb podľa vzťahu $x = 5 \sin(\pi t + \pi/4) \text{ cm}$. Nájdite maximálnu silu, ktorá pôsobí na bod a celkovú energiu kmitajúceho bodu.
[$F_{\max} = 19,7 \times 10^{-5} \text{ N}$; $E = 4,93 \times 10^{-6} \text{ J}$]
19. Určte podiel kinetickej a potenciálnej energie hmotného bodu konajúceho harmonický pohyb v týchto časových okamihoch: a) $t_1 = T/12 \text{ s}$, b) $t_2 = T/8 \text{ s}$, c) $t_3 = T/6 \text{ s}$.
[3 ; 1 ; 1/3]
20. Teleso s hmotnosťou $m = 0,5 \text{ kg}$ je pripevnené na pružinu, ktorej silová konštanta $k = 0,8 \text{ N/m}$ (pozri obrázok). Teleso vykonáva harmonický pohyb s amplitúdou $A = 10 \text{ cm}$. Vypočítajte: a) maximálnu hodnotu rýchlosti a zrýchlenia, b) rýchlosť a zrýchlenie, keď teleso je od rovnovážnej polohy vzdialené $x_1 = 5 \text{ cm}$, c) čas, za ktorý prejde teleso z rovnovážnej polohy do polohy kedy $x = 5 \text{ cm}$.
[a) $v_{\max} = 0,4 \text{ m/s}$; $a_{\max} = 1,6 \text{ m/s}^2$; b) $v_1 = 0,2 \text{ m/s}$; $a_1 = 7 \text{ m/s}^2$; c) $t = 0,13 \text{ s}$]

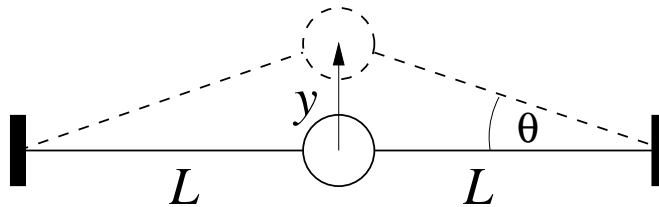
21. Veľký blok P vykonáva harmonický pohyb kľúč sa bez trenia po vodorovnej ploche s frekvenciou $f = 1,5$ Hz. Blok B leží na bloku P (pozri obrázok). Koeficient statického trenia medzi blokmi P a B je $\mu = 0,6$. Aká maximálna amplitúda kmitov bloku P je prípustná, aby sa blok B nezačal voči bloku P kĺzať?

[$A = 6,62$ cm]

22. Teleso o hmotnosti m je pripojené na dve gumené lanky dĺžky L , pričom každé je napínané silou T (pozri obrázok), Teleso vychýlime vertikálne o malú vzdialenosť y . Za predpokladu, že napätia sa nemenia a zanedbáme tiažovú silu ukážte, že systém vykonáva harmonické kmity a vypočítajte uhlovú frekvenciu ω .

[$\omega = \sqrt{\frac{2T}{mL}}$]

23. Kyvadlo vykoná $N = 20$ kmitov. Počas posledných $N/2 = 10$ kmitov klesne amplitúda z $y_{01} = 8$ cm na $y_{02} = 3$ cm. Aká bola začiatočná amplitúda y_0 ?

[$y_0 = 21,3$ cm]

24. Amplitúdy prvého a tretieho kmitu jazýčka analytických váh ukazujú $n_1 = 10,5$ resp. $n_2 = 9,9$ dielikov na stupnici váh. Aká veľká je amplitúda ôsmeho kmitu?

[8,545 dielikov]

25. Nájdite amplitúdu a začiatočnú fázu harmonického kmitania, ktoré vzniklo zložením dvoch rovnobežných harmonických kmitov, ktorých výchylky sú: $x_1 = 4 \sin \pi t$ cm a $x_2 = 3 \sin (\pi t + \pi/2)$ cm. Napíšte rovnicu pre výchylku výsledných kmitov.

[$x = 5 \sin (\pi t + 0.2\pi)$ cm]

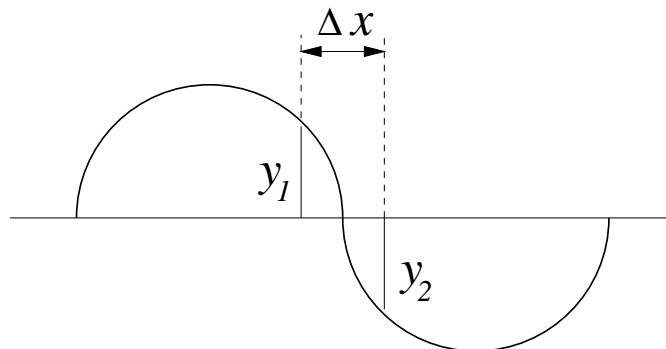
26. Napíšte rovnicu výchylky výsledného kmitavého pohybu, ktorý vznikne skladaním dvoch navzájom kolmých harmonických kmitavých pohybov s frekvenciou $\nu_1 = \nu_2 = \nu = 5$ Hz, rovnakou počiatočnou fázou $\varphi_1 = \varphi_2 = \varphi = 60^\circ$ a s amplitúdami $A_1 = 0,1$ m, $A_2 = 0,05$ m.

[Trajektória výsledného pohybu je úsečka: $y = 0,5x$, výchylka z rovnovážnej polohy $r = \sqrt{x^2 + y^2} = 0,1118 \sin (10\pi t + \pi/3)$]

27. Hmotný bod vykonáva kmitavý pohyb, ktorý je superpozíciou dvoch harmonických pohybov s rovnakými periódami a s rovnakými počiatočnými fázami. Ich amplitúdy sú: $A_1 = 3$ cm, $A_2 = 4$ cm. Nájdite amplitúdu výsledného pohybu ak skladajúce kmity sú a) vzájomne rovnobežné, b) na seba kolmé.

[a) $A = 7$ cm ; b) $A = 5$ cm]

28. Amplitúda kmitov tlmeného harmonického oscilátora poklesla po desiatich kmitoch na polovicu pôvodnej. Po koľkých kmitoch poklesne jeho celková energia na jednu štvrtinu pôvodnej hodnoty?
[po 10-tich kmitoch]
29. Aká je amplitúda, perióda, fázová rýchlosť a vlnová dĺžka vlny, ktorá je vyjadrená rovnicou $y = 0.3 \sin 2\pi(4t + x)$, kde y je výchylka v metroch, t čas v sekundách a x je súradnica v metroch.
[$y_0 = 0,3$ m ; $T = 0,25$ s ; $v = 4$ m/s ; $\lambda = 1$ m]
30. Akú frekvenciu má rovinná harmonická vlna, ktorá potrebuje $\Delta t = 12$ s na prekonanie dráhy rovnvej n -násobku ($n = 7,5$) vlnovej dĺžky?
[0,625 Hz]
31. Koľko vlnových dĺžok predstavuje dráha, ktorú prebehne vlna za časový interval $\Delta t = 25$ s, keď rýchlosť šírenia vlny $c = 40$ cm/s a vlnová dĺžka $\lambda = 10$ cm?
[100]
32. Aká je vlnová dĺžka λ harmonickej vlny, keď rovnaké, za sebou vo vzdialenosti Δx nasledujúce výchylky majú veľkosť rovnú $1/3$ amplitúdy? Fázová rýchlosť vlnenia je $c = 340$ m/s.
[$\lambda = 62,86$ m]
33. Rovinná vlna má amplitúdu $y_0 = 20$ cm, rýchlosť $v = 40$ cm/s a frekvenciu $f = 10$ Hz. Vo vzdialenosti $x = 12$ cm od východiskového bodu ($x = 0$) má výchylku $y = 15$ cm. Aký čas t_1 potrebuje vlna na prebehnutie tejto dráhy?
[$t_1 = 0,3135$ s]

34. Vlnenie o frekvencii $f = 500$ Hz a amplitúde $A = 0,25$ mm sa šíri vo vzduchu. Jeho vlnová dĺžka je $\lambda = 70$ cm. Určte a) rýchlosť šírenia sa vlnenia v , b) maximálnu rýchlosť pohybu vzduchu v_v .
[$v = 350$ m/s ; $v_v = 0,7854$ m/s]
35. Keď skrátime strunu o $\Delta \ell = 10$ cm, zvýši sa jej základná frekvencia 1,5-krát. Vypočítajte pôvodnú dĺžku struny, keď v oboch prípadoch je sila napínajúca strunu rovnaká.
[$\ell = 0,03$ m]
36. Akou silou F musí byť napnutá oceľová struna (hustota $\rho = 7,8$ g/cm³, dĺžka $\ell = 1,5$ m a prierez $S = 1$ mm²), aby zaznel tón s frekvenciou $f = 440$ Hz?
[$F = 13590,7$ N]

37. Píšťala lokomotívy vydáva tón o frekvencii $f_0 = 400$ Hz. Keď sa lokomotíva blíži k skalnej stene s tunelom, strojvodca zapne píšťalu. S akou frekvenciou počuje strojvodca signál odrazený od skalnej steny, keď rýchlosť lokomotívy $v_L = 50$ km/h a rýchlosť zvuku $v = 340$ m/s?
[$f = 434,07$ Hz]
38. V spektre hviezdy sa zistila čiara sodíka D_1 s vlnovou dĺžkou $\lambda = 592$ nm. Akou rýchlosťou v sa hviezda vzdáľuje od Zeme, keď pozemské meranie dáva hodnotu $\lambda = 589,6$ nm? (Predpokladajte, že možno použiť nerelativistický vzťah pre Dopplerov efekt, teda že $v \ll$ rýchlosť svetla.)
[$v = 1221,1$ km/s]

Posledná aktualizácia: 14. marca 2009.